

78. rocznica likwidacji Litzmannstadt Getto i 80. rocznica Wielkiej Szpery

autor: Justyna Tomaszewska / Centrum Dialogu im. M. Edelmana

Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi (91-755 Łódź, ul. Wojska Polskiego 83)

27.08.2022 - 11.09.2022

godz. 21:00

Zapraszamy na uroczyste obchody 78. rocznicy likwidacji Litzmannstadt Getto i 80. rocznicy Wielkiej Szpery. Główne uroczystości odbędą się 29 sierpnia 2022 r. Wydarzenia towarzyszące planowane od 22 sierpnia do 11 września 2022 r. 29 sierpnia to symboliczna data - w sierpniu 1944 r. z łódzkiego getta wywiezieni zostali przez niemieckich okupantów do Auschwitz-Birkenau ostatni mieszkańcy zamkniętej dzielnicy. Potem getto zostało zlikwidowane. Łódź, która przed wojną była bardzo ważnym ośrodkiem żydowskiej kultury, nauki i handlu, pamięta o swoich mieszkańcach, a także o tysiącach Żydów z podłódzkich miasteczek oraz wielu miast w Europie, którzy stracili tu życie lub stąd zostali wywiezieni do obozów zagłady. We wrześniu 2022 roku przypada także 80. rocznica tzw. Wielkiej Szpery, w wyniku której do ośrodka zagłady w Chełmnie nad Nerem wywieziono oficjalnie ponad 15 tysięcy osób, w tym niemal wszystkie dzieci poniżej 10 roku życia, chorych i osoby starsze, ale w rzeczywistości liczba ta sięgała 20 tysięcy. Tym samym zakończyła się trwająca od stycznia do września 1942 r. akcja deportacji Żydów, której ofiarą padło ponad 70 tysięcy osób. Gospodarzami obchodów są: Prezydent Miasta Łodzi Hanna Zdanowska oraz Gmina Wyznaniowa Żydowska w Łodzi. Organizatorem uroczystości jest Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi. Współorganizatorem uroczystości jest Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi

grafika; po lewej stronie fragment zdjęcia z getta; dziewczynka za kratami, po prawej daty i nazwa wydarzenia

PROGRAM

78. rocznica likwidacji Litzmannstadt Getto i 80. rocznica Wielkiej Szpery

UROCZYSTOŚCI GŁÓWNE

✘ 29.08.2022 (poniedziałek)

10:00 - Prezentacja koncepcji planowanej rewaloryzacji Pola Gettowego [PL]

Miejsce: Cmentarz Żydowski | wejście od ul. Zmiennej

Organizator: Gmina Wyznaniowa Żydowska w Łodzi

Przewodniczący Gminy Żydowskiej Józef Weininger oraz współautorzy koncepcji, Helena Kułak-Świerblewska i Jakub Cap (LAAR.studio), przedstawią założenia projektowe planowanej rewaloryzacji.

11.00 Uroczystości religijne i symboliczne zapalenie zniczy pod pomnikiem pamięci łódzkich Żydów na cmentarzu żydowskim w Łodzi [PL/ENG, tłumaczenie na PJM]

Miejsce: Cmentarz żydowski | ul. Bracka 40

Marsz Pamięci z cmentarza żydowskiego na Stację Radegast

Trasa: ul. Zmianna - ul. Inflancka - Stacja Radegast

12.00 Uroczystości oficjalne (składanie kwiatów i zniczy) na Stacji Radegast [PL/ENG, tłumaczenie na PJM]

Miejsce: Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi - Oddział Stacja Radegast | al. Pamięci Ofiar Litzmannstadt Getto 12

19.00 „Potop świata” - koncert inspirowany wierszami dzieci z getta: Alizy Cygelman, Abramka Cytryna, Abramka Koplownicza, Chawy Ryng, Stelli Szafir [PL/ENG, tłumaczenie na PJM]

Wykonawcy: Elżbieta Mielczarek, Łukasz Lach, Adam Lewartowski wraz z orkiestrą kameralną Bajgelman Band. Muzyka - Łukasz Lach, scenariusz i reżyseria - Miron Zajfert

Miejsce: Teatr Nowy im. Kazimierza Dejmka w Łodzi | ul. Więckowskiego 15

Liczba miejsc ograniczona.

✘ Obowiązują zaproszenia i zapisy od 16 sierpnia 2022 r.,

e-mail: zapisy@centrumdialogu.com

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

✘ 22.08.2022 (poniedziałek)

17.30 Otwarcie czasowej wystawy plenerowej „Byli sąsiadami. Ludzkie wybory i zachowania w obliczu zagłady”, przygotowanej przez United States Holocaust Memorial Museum [PL]
Organizatorzy: United States Holocaust Memorial Museum, Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi
Miejsce: Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi – Oddział Stacja Radegast | al. Pamięci Ofiar Litzmannstadt Getto 12

18.00 Panel dyskusyjny wokół wystawy [PL]
Organizatorzy: United States Holocaust Memorial Museum, Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi
Miejsce: Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi – Oddział Stacja Radegast | al. Pamięci Ofiar Litzmannstadt Getto 12

✘ 27.08.2022 (sobota)

21.00 Havdala – uroczyste zakończenie Szabatu [PL]
Organizator: Gmina Wyznaniowa Żydowska w Łodzi
Miejsce: Gmina Wyznaniowa Żydowska w Łodzi | ul. Pomorska 18

✘ 28.08.2022 (niedziela) Dzień Ocalałych

10.00 Spacer po cmentarzu żydowskim z Rabinem Łodzi Dawidem Szychowskim [PL]
Miejsce: Cmentarz żydowski | wejście od ul. Zmiennej

13.00 „Łódź dla Pokoju” – przejazd rowerowy [PL/UA]
Organizatorzy: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana, Gmina Wyznaniowa Żydowska w Łodzi, Fundacja Normalne Miasto „Fenomen”
Start: Pasaż Schillera | ul. Piotrkowska 110

15.00 Spotkanie z Ocalałą Zofią Lubińską-Rosset wokół książki „Okrucy pamięci” i otwarcie wystawy „Fragmenty pamięci” oraz wręczenie certyfikatów drzew pamięci w Parku Ocalałych [PL]
Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

17.00 „Zapomnieć ten żal...” – koncert dla Ocalałych w wykonaniu Urszuli Kryger i kwartetu

smyczkowego [PL]

Organizatorzy: Gmina Wyznaniowa Żydowska w Łodzi, Centrum Dialogu im. Marka Edelmana, Muzeum Miasta Łodzi

Miejsce: Muzeum Miasta Łodzi | Ogrodowa 15

Wstęp na zaproszenia i bilety do kupienia w kasie Muzeum Miasta Łodzi w cenie: 12 zł (bilet ulgowy), 18 zł (bilet normalny)

✘ 29.08.2022 (poniedziałek)

UROCZYŚCISCI GŁÓWNE I KONCERT

✘ 30.08.2022 (wtorek)

17.00 „Jesteśmy jednym kawałkiem tęsknoty. Śladami kobiet żydowskich w getcie łódzkim” - spacer z Łódzkim Szlakiem Kobiet [PL]

Prowadzenie: Ewa Kamińska-Bużalek, Izabela Olejnik

Start: przed halą Bałuckiego Rynku przy ul. Zgierskiej

18.00 „CAFÉ ZELIG”, reż. Tanja Cummings, Niemcy 2020 – premierowy pokaz filmu i spotkanie z reżyserką oraz bohaterami filmu [PL/ENG]

Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

✘ 31.08.2022 (środa)

17.00 Prezentacja nowego przewodnika po żydowskiej Łodzi z udziałem autorów i redaktorów [PL]

Organizator: Fundacja Centrum Taubego na Rzecz Edukacji i Życia Żydowskiego

Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

18.00 Projekcja filmu „Wielka Szpera” reż. Piotr Weychert, Piotr Perz [PL/ENG]

Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

✘ 01.09.2022 (czwartek)

18.00 Wykład Andrzeja Grzegorzycy – kustosa Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi o Wielkiej Szperze [PL] oraz pokaz filmu "Losy Łodzi. Wielka Szpera 1942" - prod. Jacek

Wawrzynekiewicz, reż. Mikołaj Szczęsny, 10', [PL/ENG, tłumaczenie na PJM]

Organizator: Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi

Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

✘ 02.09.2022 (piątek)

18.00 Spotkanie z Ocalałym z łódzkiego getta – Leonem Weintraubem i pokaz reportażu „Leon – chłopiec, który przeżył piekło” – autor: Jacek Tokarczyk, prod. TVP3 Łódź dla TVP Historia, lipiec 2021, 13' [PL/ENG]

Prowadzenie: Jacek Tokarczyk

Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

✘ 04.09.2022 (niedziela)

12.00 "O odkrywaniu historii obiektu: bransoletka z getta i losy rodziny Terkeltaubów-Torreyów" [PL]

Prowadzenie: Anna Łagodzińska-Pietras i Agnieszka Szygendowska

Organizator: Muzeum Miasta Łodzi

Miejsce: Muzeum Miasta Łodzi, ul. Ogrodowa 15

Zapisy: 692 926 319, 42 307 13 82, edukacja@muzeum-lodz.pl

Wstęp: 5 zł (bilet ulgowy), 7 zł (bilet normalny)

14.00 "Discovering the history of an object: a bracelet from the ghetto and the fate of the Terkeltaub-Torrey Family" [ENG]

Prowadzenie: Anna Łagodzińska-Pietras i Agnieszka Szygendowska

Organizator: Muzeum Miasta Łodzi

Miejsce: Muzeum Miasta Łodzi, ul. Ogrodowa 15

Zapisy: 692 926 319, 42 307 13 82, edukacja@muzeum-lodz.pl

Wstęp: 5 zł (bilet ulgowy), 7 zł (bilet normalny)

16.00 „Oddajcie mi swoje życie” – akcja performatywna na tekst i instrumenty perkusyjne [PL]

Organizatorzy: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana, Teatr Chorea, Akademia Muzyczna im.

Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi

Miejsce: ul. Zachodnia 14

16.45 Przejście z ul. Zachodniej 14 do Centrum Dialogu śladami dzieci z getta łódzkiego [PL]

17.45 Performance przy rzeźbie chłopca z getta [PL]

Miejsce: Park Ocalałych (przed budynkiem Centrum Dialogu) | ul. Wojska Polskiego 83

18.00 „Szpera '42” – spotkanie z twórcami spektaklu plenerowego „Szpera '42” z 2012 roku: Ruthie Osterman, Łucją Herszkowicz, Eliną Tonewą, Tomaszem Rodowiczem, Joanną Chmielecką i innymi [PL/ENG]

Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

✘ 05.09.2022 (poniedziałek)

17.00 Spotkanie z autorką „Bezsensowności Jutki” - Dorotą Combrzyńską-Nogałą dla nauczycieli/ek i edukatorów/ek [PL]

Organizatorzy: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana, Wydawnictwo Literatura

Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

Zapisy pod adresem mailowym: edukacja@centrumdialogu.com

19.00 פנוי חלל | Zwolniona przestrzeń – wernisaż obrazów Aleksandry Chciuk inspirowanych historią Wielkiej Szpery [PL]

Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

20.00 Projekcja filmu „Z głębokości wołam”, reż. Wojciech Gierłowski, 2005, 25' [PL/ENG]

Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

✘ 06.09.2022 (wtorek)

19.00 „Żebyś przeżyła wojnę” – spektakl dla widzów dorosłych i młodzieży od 13 roku życia (scenariusz, reżyseria, obsada: Anna Rakowska i Karolina Zajdel) [PL]

Bilety: 40 zł

Organizator: Artkombinat Scena Monopolis

Miejsce: Artkombinat Scena Monopolis | ul. Kopcińskiego 62a, Łódź

✘ 07.09.2022 (środa)

10.00 Lekcja o Wielkiej Szperze dla młodzieży i spotkanie z Dziećmi Holocaustu [PL]

Miejsce: Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi | ul. Wojska Polskiego 83

Zapisy dla szkół pod adresem mailowym: edukacja@centrumdialogu.com

17.00 Orowadzanie kuratorskie po wystawie „Wojna domom. Sala Neoplastyczna w solidarności z Ukrainą” [PL/UA]

Organizator: Muzeum Sztuki w Łodzi

Miejsce: ms1 | ul. Więckowskiego 36, wejście od ul. Gdańskiej 43

Wstęp: 1 zł

19.00 Yiddish Tango – koncert Olgi Avigail Mielezczuk z zespołem Tango Attack: Hadrian Tabęcki – fortepian, Grzegorz Bożewicz – bandoneon, Piotr Malicki – gitara [PL]

Bilety:

Cena biletu w przedsprzedaży do 7.08.2022: 69 zł

Cena biletu po 08.08.2022: 79 zł

Organizator: Artkombinat Scena Monopolis

Miejsce: Artkombinat Scena Monopolis | ul. Kopcińskiego 62a, Łódź

✘ 08.09.2022 (czwartek)

16.00 Oprowadzanie kuratorskie po wystawie „Pocza w łódzkim getcie” – Adam Sitarek, Ewa Wiatr (Centrum Badań Żydowskich UŁ) [PL]

Organizatorzy wystawy: Centrum Badań Żydowskich UŁ, Archiwum Państwowe w Łodzi, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego

Miejsce: Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego | ul. Jana Matejki 32

✘ 09.09.2022 (piątek)

17.00 Oprowadzanie kuratorskie po wystawie „Jerzy Krawczyk. Myszy i ludzie” [PL/ENG]

Organizator: Muzeum Sztuki w Łodzi

Miejsce: ms2 | ul. Ogrodowa 19

✘ 11.09.2022 (niedziela)

12.00 „Ostatnia droga” – spacer teatralizowany [PL]

Reżyseria: Justyna Schabowska

Prowadzenie: Izabela Terela

Organizator: Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi

Miejsce: obszar dawnego getta

Start: ul. Organizacji WiN 50

Koszt: 5 PLN/osoba, płatne na miejscu

✘

Zadanie jest współfinansowane z dotacji Miasta Łodzi

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Powiązane pliki

[80_RWS_wybrana_INSTA_x2.png](#) (565 KB)

grafika; po lewej stronie fragment zdjęcia z getta; dziewczynka za kratami, po prawej daty i nazwa wydarzenia